

de Kunst van het Genieten

Voerendaals Actie- en Activiteitenplan Recreatie & Toerisme

20 februari 2006

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding
 - 1.1. *Aanleiding*
 - 1.2. *Nut en noodzaak*

2. Positionering
 - 2.1. *Regionale positionering*
 - 2.2. *Lokale positionering*

3. Trends
 - 3.1. *Algemeen*
 - 3.2. *Trends en ontwikkelingen*

4. SWOT-analyse
 - 4.1. *Algemeen*
 - 4.2. *Sterkten, kansen, zwakten en bedreigingen*

5. Ontwikkelingsvisie Recreatie en Toerisme
 - 5.1. *Algemeen*
 - 5.2. *Profiel*
 - 5.3. *Ontwikkelingsvisie*

6. De versnellingsagenda.
 - 6.1. *Algemeen*
 - 6.2. *V.A.A.R.T.*

7. Actie- en Activiteitenplan

8. Streefbeelden

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

In 1996 is door de gemeenteraad van Voerendaal de beleidsnota recreatie en toerisme vastgesteld. Deze beleidsnota is opgesteld vanuit een ruimtelijke ordeningsoptiek; er is aan de hand van landschappelijke waarden aangegeven waar welke vormen van recreatie en toerisme binnen de gemeente Voerendaal mogelijk zijn. Geconcludeerd kan worden dat in het noordelijk deel van Voerendaal diverse vormen van recreatie mogelijk zijn. In het Zuidelijk deel van Voerendaal worden recreatieve/toeristische ontwikkelingen binnen het vigerende beleid beperkt vanwege hoge landschappelijke waarden.

Vanwege een aantal ruimtelijke/planologische procedures en aanvragen inzake het kamperen bij de boer in Ransdaal is door de gemeenteraad verzocht om een actualisatie van het vigerende beleid “recreatie en toerisme”. Naar aanleiding van dit verzoek is besloten om een algemene beleidsnotitie over toerisme en recreatie (met inbegrip van de gevraagde aanpassing) op te stellen.

In 2004 is onder leiding van het bureau H&S adviseurs gestart met het in kaart brengen van de toeristische/recreatieve mogelijkheden binnen de gemeente Voerendaal. Dit heeft geresulteerd in een beleidsnotitie en uitvoeringsprogramma toerisme en recreatie dat door bureau H&S adviseurs in samenspraak met diverse partijen (ambtenaren, bestuurders en ondernemers) tot stand gekomen is en medio 2005 ter besluitvorming aan de gemeenteraad is voorgelegd.

Door ontwikkelingen omtrent de gemeentelijke visie “Voerendaal 2018” enerzijds en het aanvragen van de WGR-plus status voor geheel Parkstad Limburg alsmede ontwikkelingen rondom het Elsloo-overleg anderzijds, heeft de gemeenteraad verzocht om, alvorens tot definitieve besluitvorming over te gaan met betrekking tot de beleidsnotitie van bureau H&S adviseurs, op bestuurlijk niveau een diepgaande discussie te voeren omtrent recreatie en toerisme. Naar aanleiding hiervan heeft op 5 oktober 2005 een raadsconferentie plaatsgevonden omtrent de visievorming “recreatie en toerisme in Voerendaal”.

De op 5 oktober 2005 gepresenteerde uitgangspunten en doelstellingen van het voorgestane toeristische/recreatief beleid worden door de raadsleden op hoofdlijnen onderschreven. Benadrukt werd dat het toeristisch/recreatief beleid met name ontwikkeld dient te worden vanuit de reeds aanwezige toeristisch/recreatieve elementen, waarbij het landschap en de natuur alsmede de landbouw nadrukkelijk centraal moeten komen te staan. Naast het belang van de natuur, landschap en landbouw wordt het verder uitbouwen van het aanwezige cultureel/historisch erfgoed onderkend. Kortom: het landschap maar ook de historie dienen de dragers te zijn van het toeristisch/recreatief beleid van Voerendaal. Voerendaal dient in toeristisch/recreatief opzicht meer op de kaart komen te staan, wat dan weer leidt tot:

- a. een verbetering van het toeristisch/recreatief ondernemersklimaat;
- b. meer werkgelegenheid;
- c. het genereren van extra middelen;

Tijdens de raadsconferentie is door de raadsleden met name aandacht gevraagd voor het verbeteren van bestaande routestructuren en daar waar mogelijk ontwikkelen van nieuwe routestructuren. Daarnaast is er op gewezen dat het voorgestane toeristisch/recreatieve beleid realistisch moet zijn. Afgesproken is dat begin 2006 het Voerendaals Actie- en Activiteitenplan Recreatie & Toerisme (VAART) aan de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

1.2. Nut en noodzaak

Overall is toerisme en recreatie aanwezig. De vorm en intensiteit ervan kan evenwel per locatie verschillen; sommige gemeenten worden overspoeld met toeristen en in andere gemeenten vindt toerisme slechts in zeer geringe mate plaats. Hoe dan ook, de betekenis van toerisme en recreatie neemt steeds meer toe. Maar wat wordt nu eigenlijk verstaan onder de begrippen “recreatie” en “toerisme”?

Ten aanzien van de begrippen “recreatie” en “toerisme” worden in de literatuur meerdere definities gehanteerd. In de dikke van Dalen staan de begrippen “recreatie” en “toerisme” respectievelijk omschreven als “tijd voor ontspanning” en “het reizen ter ontspanning”. In deze beleidsnotitie wordt gemakshalve géén onderscheid gemaakt tussen recreatie en toerisme. Daarentegen wordt wel een onderscheid gemaakt in **dagrecreatie**, zijnde de ontspanningsmogelijkheden die aan inwoners alsmede de bezoekers van Voerendaal worden geboden in de vorm van attracties, evenementen en dagtochten, en **verblijfsrecreatie**, zijnde de overnachtingsmogelijkheden die aangeboden worden in de vorm van hotels, pensions, campings, groepsaccommodaties, bungalows en vakantieappartementen.

De vraag die vervolgens gesteld kan worden is: “wat levert recreatie/toerisme op”?

De betekenis dan wel de meerwaarde van recreatie/toerisme is in principe te vervatten in een viertal punten:

- **Behoud cultuur:**
Recreatie en toerisme kan een belangrijke bijdrage leveren aan het behoud van gebouwen, structuren, ambacht en cultuur: het betreft de lokale elementen waarop de eigen inwoners doorgaans “trots” zijn.
- **Werkgelegenheid:**
Recreatieve/toeristische voorzieningen genereren banen in directe zin maar ook in afgeleide zin, in de vorm van toelevering en onderhoud.
- **Rendement voor (publieke en/of private) voorzieningen:**
Met name de eigen inwoners profiteren van het extra draagvlak voor de voorzieningen (vervoer, post/bancaire diensten, winkels), waardoor de vitaliteit van kleine kernen wordt vergroot.
- **Imago:**
Recreatie en toerisme geven een gebied veelal een grotere naamsbekendheid. Daarnaast heeft een aantrekkelijke recreatieve omgeving een positief effect op de woningmarkt (meer mensen willen er wonen en het leidt veelal tot een hogere waarde van het vastgoed). Bovendien trekt een recreatief toeristisch gebied investeerders aan uit andere sectoren.

Aangezien recreatie en toerisme dus een belangrijke peiler vormen voor de identiteit van de gemeente en daarbij tevens een meerwaarde vormen voor de lokale economie is het gerechtvaardigd dat Voerendaal haar recreatieve en toeristische potentie wenst te versterken. In onderhavig rapport worden dan ook concrete acties benoemd om recreatie en toerisme binnen de gemeente Voerendaal meer betekenis te kunnen geven. Alvorens deze concrete acties worden benoemd zal allereerst in het kort weergegeven moeten worden hoe de kansen en bedreigingen op het gebied van recreatie en toerisme liggen binnen de gemeente Voerendaal, waaruit vervolgens voor de lange termijn een heldere visie gedestilleerd zal worden. Hierbij zullen nadrukkelijk recreatieve en toeristische ontwikkelingen, die zich reeds in de regio voordoen, worden meegenomen. De beleidsnotitie van bureau H&S-adviseurs is in deze als onderlegger gebruikt.

2. POSITIONERING

2.1. Regionale positionering

- *Beleid*

De **Provincie Limburg** ziet toerisme als een sector met een grote economische potentie (zie de kadernota “Nieuwe impulsen voor toerisme”). Haar inzet is er op gericht om de sector toerisme te transformeren tot een sector die met creatief en innovatief ondernemerschap haar potentie waarmaakt. In dit kader geeft de Provincie Limburg impulsen aan:

- a. het versterken van het toeristisch imago van Limburg;
- b. het versterken van de vernieuwingskracht van de sector;
- c. het vercommercialiseren van de toeristische infrastructuur.

Het provinciale ambitieniveau dat ten grondslag ligt aan voornoemde doelstellingen is dat Limburg als vakantieprovincie op het gebied van het aantal overnachtingen van plaats drie (in 2002) naar plaats twee (in 2007) stijgt en dat het aantal overnachtingen van senioren in 2007 met ten minste 25% toegenomen is ten opzichte van 2002. De focus ligt hierbij op stuwende projecten die de potentie hebben om extra toeristen en bestedingen naar Limburg te trekken. Op provinciaal niveau worden met name toeristisch/recreatieve kansen gezien op het gebied van cultuur en natuur, maar ook op technologisch gebied alsmede op het gebied van de gezondheidszorg.

Specifiek voor het thema cultuurtoerisme wordt ingezet op:

- het vermarkten van cultuur binnen de imagocampagne “Limburg, liefde voor het leven”;
- de ontwikkeling van arrangementen tussen logiesaanbieders en het cultuuraanbod;
- de productmarktcombinatie “erfgoedlogies/karaktervol logeren”;
- de vercommercialisering van erfgoed door de koppeling aan toeristische routenetwerken;
- de ontwikkeling van een Limburgbrede internetsite voor cultuur en vrije tijd;
- de beleving van de sector cultuur voor de kansen van de bijna 10 mln. toeristische overnachtingen.

Middels deze aanpak wordt door de Provincie Limburg gestreefd naar het leggen van een duurzame pijler onder het cultureel erfgoed en evenementen.

Door de Provincie wordt tevens het belang van plattelandseconomie onderschreven; de toeristische sector neemt in het landelijk gebied een steeds belangrijkere plaats in, echter er dient in deze enerzijds evenwel een duidelijkere kwaliteitsimpuls tot stand te komen en anderzijds een verbreding van het toeristisch/recreatief product.

De gemeente Voerendaal is gelegen in Zuid-Limburg en vormt een overgang tussen de regio's Parkstad Limburg, het stedelijke gebied, en het Heuvelland, het plattelandsgebied. Dit betekent dat de gemeente Voerendaal een uitloopgebied vormt voor enerzijds het stedelijke gebied en anderzijds voor het platteland. Naast het provinciale beleidskader dient de gemeente Voerendaal dan ook rekenschap te houden met toeristische beleidsontwikkelingen in Parkstad Limburg en het Heuvelland.

De doelstelling van het toeristisch beleid van **Parkstad Limburg** (zie rapport “de Toeristische Parkstad Limburg”) betreft het realiseren van een aanzienlijke groei van werkgelegenheid,

inkomen en omzet. Deze doelstelling wil Parkstad Limburg behalen door middel van een viertal speerpunten:

- a. Optimaliseren van het *ontwikkelingsklimaat*, waardoor het mogelijk wordt slagvaardig en uitvoeringsgericht om te gaan met toeristisch/recreatieve projecten;
- b. Aanwenden van de *diversiteit* in de regio en het aanbrengen van *verbindingen* tussen verschillende toeristische elementen;
- c. Opwaarderen van de *kwaliteit* van het toeristisch product en het verhogen van de gastvrijheid;
- d. Kiezen voor een geheel *eigen toeristisch profiel* binnen toeristengebied Zuid-Limburg.

Concreet wordt in Parkstad Limburg op toeristisch/recreatief gebied binnen de vier thema's (a) mijnbouw en delfstoffen, (b) leisure, (c) cultuur en (d) landschap en cultuurhistorie, ingezet op een achttal projecten:

1. Het ontwikkelen van innovatieve informatievoorzieningen van en naar toeristisch/recreatieve punten
2. Het ontwikkelen van themaroutes
3. Het verbeteren van de Parkstad structuur, waarbij het parkachtig karakter voor toerist en inwoner versterkt wordt.
4. Het realiseren van een extra toeristisch/recreatieve marketing impuls
5. Het inventariseren van wensen van de klanten, door het structureel uitvoeren van een klantenmeting
6. Het vergemakkelijken van de evenementenstructuur, hetgeen met name geënt is op de administratieve en organisatorische steun van instellingen/organisaties en vrijwilligers
7. Het ontwikkelen van grootschalige toeristisch/recreatieve attracties
8. Het bevorderen van waterrecreatie

Bij de verdere toeristische ontwikkeling in het **Heuvelland** wordt met behoud van de aanwezige kernkwaliteiten ingezet op de volgende elementen:

- *Helende hellingen:*
In deze wordt gefocust op het realiseren dan wel transformeren van toeristische etablissementen tot zorghotels en/of ouderenresorts eventueel in combinatie met kuren en specifieke soorten van klinieken en cursussen. Hiermede wordt vanuit de toeristische branche een nieuwe markt aangeboord, waardoor naast de directe bestedingen aan overnachtingen en zorg er een indirect effect op de lokale detailhandel en horeca zal zijn.
- *Wellness en Weelde:*
Het betreft in deze het realiseren van preventieve zorgconcepten binnen een toeristische setting eventueel in combinatie met het aanbieden van (alternatieve) therapieën, dan wel specifieke cursussen op het gebied van bijvoorbeeld gezond koken, beeldhouwen, taal- en/of zangles binnen een uitgebreid netwerk van fiets- en wandelroutes. Centraal staat in deze het verder uitbouwen van Valkenburg tot Bad Valkenburg. Een dergelijke ontwikkeling leidt tot het aanboren van een nieuwe markt waardoor er een toename van de bezettingsgraad in hotels van kamers alsmede ruimtes voor bijeenkomsten zal ontstaan.

- *Goddelijk Leven (productontwikkeling):*
Bij dit element staat het omvormen van cultuurhistorisch waardevolle panden (lege of onbenutte kloosters, kastelen en monumentale boerderijen) tot ouderenhuisvesting centraal. Hierdoor wordt het behouden en ontwikkelen van betreffende specifieke panden alsmede het omliggende natuurlijk landschap mogelijk gemaakt, hetgeen hierdoor weer een impuls heeft voor recreatieve doeleinden.
- *Smaakcoöperatie (marktpenetratie):*
Gestreefd wordt in deze naar regionale samenwerking op het gebied van productie, distributie, verkoop en consumptie van streekeigen producten, hetgeen (a) de belevingswaarde van het Heuvelland moet vergroten, (b) leidt tot een omzettoename en (c) een impuls vormt voor het behoud van landschap en tradities. Doelstelling is het Heuvelland te profileren als gebiedseigen Slow Food Regio.

- *Operationeel*

Het toeristisch/recreatieve product van Zuid-Limburg vormt een belangrijk economische bron van inkomsten. Het Heuvelland is gelegen tussen Maastricht en Parkstad Limburg; Maastricht dat zich steeds meer gaat ontwikkelen tot een centrum van stedelijk koop-, congres-, cultuur- en uitgaanstoerisme, en Parkstad Limburg dat zich met name ent op grootschalige attracties (Snow World, Gaiapark, Mondo Verde, Woonboulevard). Het Heuvelland vormt door Valkenburg, Gulpen-Wittem en Vaals een belangrijk concentratiepunt van bezoek- en verblijfstoerisme dat met name aangetrokken wordt door het landschap en de natuur in de directe omgeving. In het Heuvelland wordt momenteel hard gewerkt aan een kwalitatieve upgradering van de verblijfsaccommodaties en aan het verlengen van de verblijfsduur, zodat er een groei in het bestedingspatroon van de toerist ontstaat.

Hoewel de gemeente Voerendaal onderdeel uitmaakt van Parkstad Limburg wordt zij, net als de gemeente Simpelveld en Nuth, door haar landschappelijk karakter doorgaans meer geassocieerd met het Heuvelland dan met Parkstad Limburg. Door de situering van de gemeente Voerendaal op de grens van het stedelijk gebied (Parkstad Limburg) en het platteland (het Heuvelland) heeft Voerendaal de mogelijkheid om de vruchten te plukken van toeristische/recreatieve ontwikkelingen in zowel het Heuvelland als in Parkstad Limburg. Het is dan ook noodzakelijk dat bij het voeren van toeristisch/recreatief beleid binnen de gemeente Voerendaal ingespeeld wordt op toeristische ontwikkelingen in zowel Parkstad Limburg als in het Heuvelland.

2.2. Lokale positionering

- *Beleid*

Thans wordt voor de gemeente Voerendaal een eigen integrale ontwikkelingsvisie uitgewerkt – visie “Voerendaal 2018” – die de basis vormt voor de ontwikkeling van plannen ter behoud en bevordering van de kwaliteit van het landschap alsmede ten aanzien van het wonen en leven in de kleine kernen. Ook wil de gemeente Voerendaal actief inspelen op recreatieve mogelijkheden.

Naar aanleiding van de visievorming 2018 heeft de gemeenteraad van Voerendaal op 15 november 2005 ingestemd met de notitie “visie op samenwerken” met dien verstande dat binnen de kernthema’s en specifieke beleidsvelden van de gemeente Voerendaal met de regio Parkstad Limburg samengewerkt wordt betreffende de elementen “Ruimte”, “Wonen”,

“Werken” en “Mobiliteit” en strategische allianties worden opgestart met (een of meerdere gemeenten van) de zgn. Platteland Gemeenten ten aanzien van de elementen “Recreatie & Toerisme” en “Leefbaarheid” (zie onderstaande tabel).

Niveau's van samenwerken: (S) Strategisch, (T) Tactisch, (O) Operationeel		KERNTHEMA'S GEMEENTE VOERENDAAL					
SPEERPUNTEN ↓		A. Natuur- en Landschap als inspiratiebron	B. Leven en Welzijn koesteren	C. Lekker Wonen in Voerendaal	D. Openbare Ruimte als visite- kaartje *	E. Bezoeken en Recreëren bevorderen	F. Specifieke Beleids- velden/ taken
Parkstad Limburg	Ruimte	S-T-O			L		S-T-O
	Wonen		S	S-T-O	L		
	Werken			S-T-O	L	S-T	
	Mobiliteit				L		S-T-O
Platteland Gemeenten	Recreatie & Toerisme	S-T-O			L	S-T-O	
	Leefbaarheid		S-T-O		L		

In voornoemde notitie “visie op samenwerken” is, zoals ook blijkt uit bovenstaande tabel, nadrukkelijk uitgesproken dat vanuit zowel strategisch, tactisch alsmede operationeel niveau ten aanzien van het beleidsveld recreatie en toerisme nadere oriëntatie op de Platteland Gemeenten zal moeten gaan plaatsvinden; dit vanwege het natuurlijke-/landschappelijke-/cultuurhistorische karakter van de gemeente Voerendaal dat nauw aansluit bij de uitstraling van de Platteland Gemeenten. Vanwege de ligging van de gemeente Voerendaal op het grensvlak “stad” en “platteland” blijft afstemming met ontwikkelingen binnen Parkstad Limburg evenwel noodzakelijk. Ten aanzien van grootschalige recreatieve ontwikkelingen zal dan ook op strategisch en tactisch niveau een oriëntatie richting Parkstad Limburg dienen plaats te vinden. Ten aanzien van kleinschalige recreatieve ontwikkelingen zal naast strategische en tactische samenwerking nadrukkelijk in *operationele* zin een oriëntatie richting de Platteland Gemeenten plaatsvinden.

Operationeel

Het landschap in de directe omgeving van Voerendaal heeft een bijzonder karakter, is weinig aangetast, is van groot belang voor een goed woon- en leefklimaat en heeft duidelijke potenties voor recreatief gebruik voor zowel de eigen inwoners als voor de bezoeker.

Naast de landschapsbeleving als aantrekkelijk fenomeen in algemene zin, zijn er vele elementen binnen de gemeente Voerendaal die uniek zijn, zoals de:

- **Via Belgica:** De Via Belgica is een Romeinse weg die loopt van Keulen naar Boulogne-sur-Mer. Voerendaal is een van de weinige locaties in Zuid-Limburg waar de Via Belgica over een grotere afstand is waargenomen. Het is ook de enige plek waar over de weg zou kunnen worden gelopen of gefietst. Daarmee is dit deel van het traject vanuit de beleving van de Via Belgica als historische weg een absoluut hoogtepunt, hetgeen in de provinciale structuurvisie “Via Belgica, verleden op weg naar de toekomst”, nadrukkelijk onderschreven wordt.

- **Villa Rustica:** In Voerendaal zijn de funderingsresten gelegen van de grootste Romeinse villa die op Nederlands grondgebied bekend is (264 bij 172 mtr.). Niet alleen de aanwezigheid van dit grote complex is bijzonder, maar met name de ligging van het complex in een landschappelijke omgeving die nog steeds exemplarisch is voor het Romeinse villalandschap (het plateau-landschap met de diverse beekdalen), is uniek voor de villa Rustica.
- **Kastelen:** Binnen een straal van 2 tot 3 km. zijn in Voerendaal vijf kastelen gelegen (kasteel Rivieren, kasteel Cortenbach, kasteel Puth, kasteel Haeren en kasteel Huiskenshof) die ieder op eigen wijze een bijzonder aantrekkelijk element in het landschap vormen. Alleen kasteel Rivieren is te bezoeken. Met name de ter plaatse gelegen forellenvijver trekt veel recreanten en vissers aan.
- **Kalkovens:** De kalkovens vormen voor deze regio een zeer bijzonder industrieel erfgoed.
- **Natuurgebied:** De Kunderberg, de Putberg en Vrouwenheide zijn de drie natuurgebieden die Voerendaal rijk is.
- **Molens:** De gemeente Voerendaal beschikt over een tweetal monumentale molens, te weten Vrouwenheide (Ubachsberg) en Windmolen (Klimmen)
- **Golfbaan:** Aan de noordzijde van Voerendaal is een golfbaan gelegen (18-holes) die niet openbaar toegankelijk is.
- **Wijngoed:** Wijngoed Fromberg, ca. 2,5 ha. groot, vervult door het organiseren van rondleidingen reeds een recreatieve functie. De wijnen die voortkomen van het wijngoed Fromberg behoren tot de betere wijnen van Nederland.

Naast voornoemde unieke elementen treft men in Voerendaal vele monumentale hoeves en carréboerderijen aan (Steenenis, Hoenshuis, Ten Hove, Terveurt, Lindelauf, Overst Voerendaal, Kruishof, de Dael, de Bokhof, Kaardenbeek, Carishof, Kalfshof, Sophiahof en een voormalige oliemolen).

Bovendien vormen Winthagen, Colmont, Craubeek en Weustenrade pittoreske gehuchten in het bijzondere landschap van Voerendaal. Met name de kern Winthagen is bijzonder. Winthagen is als één van de dertig locaties in Nederland aangemerkt als beschermd stads- en dorpsgezicht.

Binnen Voerendaal zijn ook vele religieuze uitingen te bewonderen. Een vijftal kerken (Voerendaal, Kunrade, Klimmen, Ransdaal en Ubachsberg), waarvan de Laurentiuskerk te Voerendaal de oudste is, vormen een belangrijk beeldmerk van elke kern. De Laurentiuskerk dateert van 1049 en is geconsacreerd door Paus Leo IX. De huidige toren dateert van 1049, evenals de zich hierin bevindende altaarsteen en doopvont. Naast de kerken beschikt Voerendaal over 11 beelden/gevelnissen, 44 kruizen en 6 kapellen. De meeste beelden zijn in Ubachsberg aanwezig. In Voerendaal zijn de meeste kruizen en kapellen te bewonderen. Religie vormt dus een belangrijk element in de fysieke ruimte van Voerendaal.

Thans is binnen de gemeente Voerendaal een verscheidenheid aan verblijfsaccommodaties voorhanden, te weten: hotels, pensions, groepsverblijven, vakantieparken en vakantiebungalows, campings en kampeerboerderijen. De bestaande verblijfsaccommodaties zijn doorgaans kleinschalig van aard. Vermeldingwaardig zijn de twee campings “Kapelhof”

en “camping Colmont”. De eigenaar van camping “Kapelhof” is voornemens om deze activiteiten te staken. Daarnaast vormt bungalowpark “de Hellebeuk” met 60 bungalows binnen Voerendaal de grootste verblijfsaccommodatie. Deze bungalows zijn echter grotendeels niet voor toeristen beschikbaar, omdat zij permanent bewoond worden.

3. TRENDS

3.1. Algemeen

In dit hoofdstuk worden enkele trends c.q. ontwikkelingen genoemd die vertaald kunnen worden naar aandachtspunten waarmee in de recreatieve/toeristische visie van Voerendaal nadrukkelijk rekening gehouden wordt. Opgemerkt wordt dat onderstaande opsomming van trends niet uitputtend is.

3.2. Ontwikkelingen en aandachtspunten

- Demografische ontwikkelingen:

Het aantal (welgestelde) senioren neemt toe. Deze categorie mensen wordt wel ouder maar voelt zich jong en is nog actief. Deze mensen hebben enerzijds veel aandacht voor hun gezondheid en lichaam en vragen meer rust, comfort en gemak. Anderzijds heeft deze categorie mensen interesse in de streekeigenheid van een gebied, in het bijzonder in culturele, historische en culinaire (food) zaken. Daarnaast neemt het aantal éénpersoonshuishoudens toe en daalt de gemiddelde omvang van huishoudens.

Dag- en verblijfsrecreatieve aandachtspunten :

De vraag naar recreatiemogelijkheden in een meer groene omgeving in combinatie met luxe zorgconcepten waar cultuur-historie en folklore nadrukkelijk te beleven is, zal in belang toenemen, hetgeen een adequate ruimtelijke vertaalslag vereist ten aanzien van het aanbieden van recreatieve producten. In het voorzieningenaanbod van verblijfsaccommodaties dient bovendien rekening gehouden te worden met de afname in de omvang van de gezinssamenstelling alsmede de situering van de verblijfsaccommodaties.

- Economische ontwikkelingen:

Het aantal huishoudens met anderhalf- tot tweeverdieners neemt toe. Dit betekent dat enerzijds het bestedingspatroon verandert en anderzijds de invulling van vrije tijd steeds meer betekenis krijgt. Daarnaast neemt door een toenemende marktwerking de concurrentie tussen recreatieve en/of toeristische producten toe.

Dag- en verblijfsrecreatieve :

Hoewel ‘‘onthaasten’’ een belangrijk onderdeel uitmaakt van de vrije tijd, dient de belevingswaarde van de momenten van vrije tijd ook zodanig te zijn dat deze onvergetelijk is. Ontspanning in combinatie met actieve recreatie vormen dan ook belangrijke peilers voor het aan te bieden recreatieve product. Vanwege de toenemende concurrentie is het bovendien noodzakelijk dat de aangeboden recreatieve en toeristische producten goed toegankelijk zijn en dat er een goede prijs/kwaliteitverhouding geboden wordt.

- Sociaal-culturele ontwikkelingen:

De individualisering neemt nog steeds toe, waardoor er meer aandacht besteed dient te worden aan het leveren van maatwerk en service. Daarnaast neemt het ‘‘zap’’-gedrag toe. Bovendien wordt de mens kritischer.

Dag- en verblijfsrecreatieve aandachtspunten :

Vanwege de verdergaande individualisering van de maatschappij heeft de recreant/toerist behoefte aan “warmte”; hij/zij wil zich thuis voelen en gul onthaald worden. Kwaliteit, keuzemogelijkheden, gastvrijheid, veiligheid, netheid en levendigheid zijn dus belangrijke elementen die het recreatief/toeristisch product extra aantrekkelijk moeten maken, zodat het zich kan onderscheiden van andere recreatieve/toeristische producten. Vanuit de “zap-cultuur” alsmede de kritische houding van de huidige maatschappij dient er op recreatief/toeristisch gebied een kwalitatieve veelheid aan producten c.q. voorzieningen te worden aangeboden.

- *Vervoer en technologie*

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat geavanceerde vervoersmogelijkheden in belangrijke mate toenemen. Daarnaast is de betekenis van ict (informatie – communicatie – technologie) nog steeds groeiende.

Dag- en verblijfsrecreatieve :

De bereikbaarheid van - en vervoersmogelijkheden naar recreatieve en toeristische voorzieningen moeten goed zijn. Gezien het groeiende belang van ict is het bovendien zaak dat recreatieve/toeristische producten hiervan optimaal gebruik maken.

- *Image en branding*

In de belevingsmaatschappij verschuift de nadruk van het product naar het gevoel dat mensen bij het product hebben en/of krijgen. Het “image” (imago) en “branding” (beeldmerk) voert hierbij de boventoon. In sommige gebieden bepaalt één specifiek merk in grote mate de uitstraling, identiteit en aantrekkingskracht van de regio (b.v. Philips). In andere gebieden wordt deze rol vervuld door een specifiek product, sector of productgroep. Veelal zijn dit dan landbouwproducten en voedingsmiddelen in combinatie met bepaalde concepten.

Dag- en verblijfsrecreatieve :

De aantrekkingskracht van recreatieve en toeristische voorzieningen wordt bepaald door het beeld dat mensen hebben bij de desbetreffende voorzieningen. Bij de operationalisering van het recreatief/toeristisch beleid dient dan ook bijzondere aandacht besteed te worden aan profilering van de recreatieve en toeristische visie.

4. SWOT-ANALYSE

4.1. Algemeen

In dit hoofdstuk zal nader ingegaan worden op de potenties waarover de gemeente Voerendaal beschikt, de mogelijke knelpunten die doorgevoerd kunnen worden alsmede de bedreigingen die zich in deze kunnen voordoen. Vervolgens wordt een aantal belangrijke landelijke trends weergegeven en zal bekeken worden in hoeverre Voerendaal hierop kan inspelen.

4.2. Sterkten, kansen, zwakten en bedreigingen

Ten aanzien van het in kaart brengen van de sterkten en de kansen alsmede de zwakten en bedreigingen die zich (kunnen) voor doen op toeristisch/recreatief gebied binnen de gemeente Voerendaal wordt onderstaand een onderscheid gemaakt tussen kansen en bedreigingen op toeristisch/recreatief gebied met betrekking tot (a) bestaande voorzieningen, (b) de situering en bereikbaarheid van Voerendaal, (c) het imago en de naamsbekendheid en (d) organisatorische aspecten.

4.2.1. Bestaande toeristische/recreatieve voorzieningen

Sterk is:

- kwaliteit van het landschap c.q. buitengebied (beekdalen, meidoornhagen, graften hellingbossen, fruitbomen, holle wegen, vergezichten e.d.)
- unieke natuurwaarden (Kunraderberg, Putberg, Vrouwenheide, Wrakelberg)
- rijk historisch verleden met waardevolle historische bouwwerken (kerken, wegkruizen, kapellen, kastelen, kalkovens, molens)
- belangrijke archeologische waarden (Via Belgica, Villa Rustica)
- diverse authentieke kernen met diverse monumentale hoeves en vakwerkhuisen en huizen van Kunradersteen
- streekproducten (kunradersteen, wijn, fruit, vlees, zuivel)
- aanwezigheid verblijfsrecreatie (bungalowpark, camping, kamperen bij de boer)
- ontspanningsmogelijkheden (golfbaan, zwembad, manege, sporthal)

Zwakten/bedreigingen zijn:

- het unieke landschap geniet weinig bekendheid en wordt onvoldoende op haar kwaliteiten gewaardeerd
- het aantal agrariërs neemt af, waardoor de instandhouding van het landschap moeilijker wordt, dit vraagt om landschapsbeheer
- bekendheid van de natuurgebieden in Voerendaal is gering
- de aanwezige cultuurhistorie wordt vrijwel niet in de schijnwerpers gezet
- onderhoud en kwaliteit van historisch waardevolle bouwwerken is doorgaans onder de maat, veelal door het ontbreken van voldoende financiële middelen
- archeologische waarden beperken haalbaarheid ontwikkelingsmogelijkheden
- instandhouding van authentieke kernen en monumentale hoeves is enerzijds kostbaar en anderzijds vanwege de verstedelijking veelal minder herkenbaar aan het worden
- de aantrekkelijkheid van de kernen is gering, vanwege het ontbreken van (toeristisch/recreatieve) voorzieningen

- dagrecreatie beperkt zich veelal tot extensieve dagrecreatie en is eenzijdig van aard
- het vermarkten van de streekproducten vindt op kleinschalige wijze plaats. Bovendien worden de streekproducten op individuele basis aangeboden. Samenhang tussen de diverse aanbieders ontbreekt
- het toeristisch karakter van het bestaande aanbod aan verblijfsrecreatie en het aanbod van voorzieningen voor ontspanningsmogelijkheden is beperkt
- de kwaliteit van de verblijfsaccommodaties laat veelal te wensen over; er gaat in ieder geval geen bijzondere aantrekkingskracht van uit
- de hoeveelheid overnachtingen neemt af: in de periode 2002 tot en met 2004 zijn deze van ca. 43.000 naar ca. 35.000 teruggelopen.

Kansen m.b.t.:

Ontwikkelingsrichtingen: bestaande toeristisch/recreatieve voorzieningen	Versterken belevingswaarde natuur- en landschap
	Ontwikkelen agrotourisme
	Versterken belevingswaarde cultuur-historie
	Verbeteren verblijfswaarde in de kernen
	Heractiveren historische bouwwerken
	Verbeteren verblijfsaccommodaties (kwalitatief/kwantitatief)
	Bestaande ontspanningsvoorzieningen inzetten voor recreant
	Uitbreiden aanbod dagrecreatieve voorzieningen

4.2.2. Ligging en bereikbaarheid

Sterk is:

- directe relatie stad (Parkstad) en platteland (Heuvelland)
- bereikbaarheid via autoweg (A76 en A79) en spoor
- op korte afstand gelegen van grote steden zoals Aken, Luik, Maastricht en Heerlen
- de Mergellandroute loopt deels door Voerendaal
- aanwezigheid van fiets- en wandelroutes

Zwakten/bedreigingen zijn:

- slechte toegankelijkheid van Voerendaal voor recreanten vanuit het Heuvelland
- buiten de kernen kunnen recreanten zich moeilijk oriënteren
- het ontbreekt aan een goed uitgewerkt fiets- en wandelnetwerk, aansluitend op regionale netwerken, met adequaat kaartmateriaal en geleiding langs (toeristische) voorzieningen
- bestaande recreatieve voorzieningen zijn, veelal door het ontbreken van adequate bewegwijzering, matig bereikbaar
- onvoldoende (be)geleiding van bezoekersstromen, waardoor vaak de mooie recreatieve punten niet worden aangedaan
- de oriëntatie is met name gericht op de Nederlandse markt. Voerendaal heeft vanwege haar centrale ligging in Zuid-Limburg ook marktpotentie richting Duitsland en België

Kansen m.b.t.:

Ontwikkelingsrichtingen: ligging en bereikbaarheid	Versterken routestructuren
	Bevorderen herkenbaarheid van kernen en oriëntatie in buitengebied
	Verbeteren toegankelijkheid vanuit het Heuvelland (auto/trein/bus)
	Vergroten marktpotentieel richting België en Duitsland

4.2.3. *Imago en naamsbekendheid*

Sterk is:

- de inwoners ervaren Voerendaal als een prettige woon- en leefgemeente
- in de diverse kernen vinden vele culturele activiteiten en evenementen plaats die een positieve bijdrage leveren aan het imago van Voerendaal
- Voerendaal kan met haar recreatief/ toeristisch profiel meeliften met het recreatief/ toeristisch imago van Zuid-Limburg in zijn algemeenheid en het Heuvelland alsmede Parkstad Limburg in het bijzonder
- sterk cultureel verenigingsleven (kerk, fanfare/harmonie, schutterij, carnaval, voetbal)

Zwakten/bedreigingen zijn:

- Voerendaal heeft thans nog geen recreatief/ toeristisch imago. De recreant/ toerist is dan ook nog niet dan wel in onvoldoende mate bekend met Voerendaal
- het recreatief/ toeristisch profiel moet in voldoende mate onderscheidend zijn van andere gemeenten in Zuid-Limburg
- er dient draagvlak te zijn voor het recreatief/ toeristisch profiel
- communicatie van het recreatief/ toeristisch profiel dient eenduidig plaats te vinden
- relatief lage naamsbekendheid van bestaande recreatieve/ toeristische voorzieningen
- evenementen worden veelal niet recreatief uitgenut
- door de individualisering neemt de gemeenschapszin af, hetgeen negatieve effecten heeft op het culturele verenigingsleven

Kansen m.b.t.:

Ontwikkelingsrichtingen: imago en naamsbekendheid	Uitdragen (promotie & marketing) van het recreatief/ toeristisch profiel
	Bevorderen draagvlak en participatie t.a.v. recreatief/ toeristisch profiel
	Bevorderen recreatieve/ toeristische evenementen

4.2.4. *Organisatie en financieel*

Sterk is:

- de gemeente Voerendaal beschikt over een VVV-servicepunt
- de gemeente heeft een beleidsmedewerker recreatie/ toerisme aangetrokken
- er zijn marktpartijen die binnen de gemeente willen investeren
- bestaande recreatieve producten en voorzieningen hebben ontwikkelingspotentie
- in de begroting 2006 zijn vanuit de Algemene Reserve middelen opgenomen ad € 150.000,00 ter ondersteuning van recreatieve/ toeristische ontwikkelingen

Zwakten/bedreigingen zijn:

- een gezamenlijke koers ontbreekt
- de omvorming van restrictief naar pro-actief beleid vereist een stimulerende recreatieve/ toeristische houding van het bestuurlijke en ambtelijke apparaat
- afstemmen aanbod van recreatieve/ toeristische producten vindt onvoldoende plaats
- er is voor de lange termijn (financiële) slagkracht nodig om het recreatief/ toeristisch profiel in de markt te zetten en te continueren

Kansen m.b.t.:

Ontwikkelingsrichtingen: organisatorisch en financieel	Verbeteren recreatieve/ toeristisch organisatiekracht op lokaal niveau
	Streven naar structurele beschikbaarheid van financiële middelen

5. ONTWIKKELINGSVISIE RECREATIE & TOERISME

5.1. Algemeen

Uit de analyses blijkt dat, vanwege de positieve effecten die kunnen uitgaan van recreatie en toerisme, binnen de gemeente Voerendaal een wens bestaat om mee te werken aan recreatief/toeristische ontwikkelingen die positief zijn voor Voerendaal. Deze grondhouding leidt tot een kentering in het vigerende recreatief/toeristisch beleid; van een ordeningsstrategie naar een ontwikkelingsstrategie ofwel van restrictief beleid naar proactief beleid.

Indien gekozen wordt voor het stimuleren van recreatieve/toeristische ontwikkelingen dan zullen vele initiatieven genomen dienen te worden die op elkaar afgestemd zijn en die elkaar versterken. Alleen dan zal Voerendaal met succes een herkenbaar profiel met een eigen identiteit krijgen. Kortom, een heldere *lange termijnvisie* die gepaard gaat met een strategie waarmee concrete projecten op *korte termijn* kunnen worden uitgevoerd is van groot belang. Voorsnog ontbreekt een dergelijke heldere integrale lange termijnvisie.

5.2. Profiel

Een goed recreatief/toeristisch profiel is doorgaans gebaseerd op een keuze van consumentengroepen, rekeninghoudende met het daarbij horende wensenpatroon. Uit de literatuur blijkt dat het aan te bevelen is om bij de keuze van de doelgroepen te kiezen voor die groepen waarvan de wensen in het verlengde liggen van de wensen van de eigen bevolking. Niet alleen dat wat recreatief/toeristisch geboden kan worden, maar ook dat wat de recreant/toerist wil, dient centraal te staan. Dit alles moet passen binnen de randvoorwaarden van de capaciteit en de draagkracht van de fysieke en de natuurlijke omgeving.

Gezien de ligging van de gemeente Voerendaal op het grensvlak van het stedelijke en het landelijke gebied, zou de gemeente Voerendaal óf aansluiting kunnen zoeken bij de recreatieve/toeristische ontwikkeling binnen Parkstad Limburg gericht op grootschalige leisure activiteiten óf bij recreatieve/toeristische ontwikkelingen in het Heuvelland gericht op het landschap en de natuur. Opmerkelijk is dat de grootschalige ontwikkelingen in Parkstad Limburg doorgaans een natuurlijk karakter hebben (gericht op flora en fauna), hetgeen zowel een aantrekkende werking heeft op (jonge) gezinnen al dan niet met (jonge) kinderen alsmede op de (jonge) senioren die met name in het Heuvelland verblijven. In de uit te werken recreatieve/toeristische visie is een *leeftijdgerichte* doelgroepbenadering dan ook niet direct noodzakelijk.

Gelet op de huidige natuurlijke- en landschappelijke waarden van het buitengebied van Voerendaal ligt een recreatief/toeristisch concept, dat rekening houdt met de kwaliteiten en de kwetsbaarheid van het landschap, het meest voor de hand. Recreatieve/toeristische ontwikkelingen die in strijd zijn met het karakter van het landschap zouden dan ook niet toegelaten mogen worden binnen het Voerendaalse. Probleem in deze vormt dat recreatie en toerisme in dat geval slechts in zeer beperkte mate kan plaatsvinden en een dergelijk profiel weinig bestaansrecht heeft. Van belang is dan ook dat er een recreatief/toeristisch profiel wordt neergezet dat zowel het landschap en de natuur als de daarin reeds aanwezige recreatieve/toeristische voorzieningen met potenties versterkt. Er dient dus synergie gezocht te worden tussen beide op te waarden functies. Een vraaggerichte benadering, waarin de behoefte van de recreant/toerist centraal staat, is daarbij essentieel.

5.3. Ontwikkelingsvisie

Missie

Met de recreatieve/toeristische visie van Voerendaal wordt gestreefd naar een positionering van Voerendaal binnen Zuid-Limburg als recreatief/toeristische gemeente, zodanig dat in 2018 de gemeente Voerendaal door haar eigen inwoner en de bezoeker op recreatief en toeristisch gebied als verrassend en veelzijdig ervaren wordt.

Verrassend, omdat de recreant/toerist geboeid wordt door hetgeen Voerendaal te bieden heeft en een bezoek aan Voerendaal een blijvende herinnering zal zijn. Veelzijdig, omdat er een breed en afwisselend recreatief/toeristisch product aangeboden wordt dat ook uitnodigt om naar Voerendaal terug te komen.

Visie

Aan de hand van de uitgevoerde analyses en voornoemde missie wordt de volgende recreatieve/toeristische visie voorgesteld, zijnde

*“Een meer exclusieve recreatieve beleving van het landschap en de natuur alsmede van de aanwezige cultuur en historische elementen waarbij **rust** en **ontspanning** in een gemoedelijke en verrassende Bourgondische omgeving, de boventoon voert”.*

In de visie wordt met name ingezet op *recreatieve* ontwikkelingen waarbij de volgende elementen centraal staan:

- a. beleven van het landschap en de natuur
- b. beleven van de cultuur-historie
- c. rust en ontspanning
- d. gemoedelijke, verrassende Bourgondische omgeving

Voornoemde elementen vormen tevens een belangrijk **toetsingskader** voor het *lange termijn* beleid waarop alle betrokkenen (gemeente, particulieren, investeerders en overige marktpartijen) kunnen koersen. Reeds in het vorige hoofdstuk is een verkenning uitgevoerd naar mogelijke ontwikkelingsrichtingen c.q. kansen die de lokale economie vanuit recreatief oogpunt een impuls kunnen geven en waarbij onderstaande doelstellingen nadrukkelijk in acht genomen worden.

Doelstellingen

Samenvattend kan gesteld worden dat het recreatieve/toeristische beleid van de gemeente Voerendaal zich primair zal richten op het uitdiepen en verbreden van dagrecreatieve voorzieningen, hetgeen in secundaire zin versterkt wordt door het aanbieden van kwalitatieve overnachtingsmogelijkheden (verblijfsrecreatie) binnen de gemeente Voerendaal, passende binnen het geformuleerde toetsingskader.

Om voornoemd beleidskader daadwerkelijk te kunnen verwezenlijken worden de volgende doelen gesteld:

1. verbeteren van het recreatief/toeristisch imago van Voerendaal;
2. vergroten van het recreatieve bestedingspatroon (dag- en verblijfsrecreatie) in Voerendaal;
3. vergroten van de werkgelegenheid in de recreatief/toeristische sector binnen Voerendaal.

Meetbare maatschappelijke effecten

Realiseren van gestelde doelen betekent dat er nadere afspraken gemaakt dienen te worden over (a) de (maatschappelijke) effecten die met deze doelen nagestreefd worden, (b) de wijze waarop deze gemeten worden en (c) op welke wijze de monitoring van voorgestane ontwikkelingen plaatsvindt. Concreet betekent dit ten aanzien van de geformuleerde doelen het volgende:

1. *Verbeteren van het recreatief/toeristisch imago van Voerendaal:*
Ten aanzien van het verbeteren van het recreatief/toeristisch imago van Voerendaal wordt in samenspraak met de VVV Zuid-Limburg in 2006 een klanttevredenheidsonderzoek opgestart (0-meting). Aan de hand van de resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek worden specifiek na te streven effecten benoemd die gerealiseerd dienen te zijn binnen zes jaar na uitvoering van de nulmeting. Om sturing te geven aan het recreatief/toeristisch imago zullen de ontwikkelingen om de twee jaar gemonitord worden.
2. *Vergroten van het recreatieve bestedingspatroon (dag- en verblijfsrecreatie) in Voerendaal:*
In 2002 bedroeg het bestedingspatroon voor verblijfs- en dagrecreatie in Voerendaal respectievelijk 2,69 mln. euro en 1,86 mln. euro. In de periode 1998 tot en met 2002 is het recreatieve bestedingspatroon in Voerendaal met 0,2% gestegen (van 4,54 mln. euro naar 4,55 mln. euro). Een onderzoek naar het bestedingspatroon wordt in 2007 door de VVV Zuid-Limburg opnieuw uitgevoerd en drie tot vierjaarlijks herhaald. Voor Voerendaal wordt gestreefd naar een bestedingsgroei van 10% binnen nu en 6 jaar in zowel de dag- alsmede de verblijfsrecreatieve sector.

Daarnaast is het aantal overnachtingen in de periode 2002 tot en met 2004 van 43.000 naar 35.000 teruggelopen. Gestreefd wordt naar het terugbrengen van het aantal overnachtingen naar 45.000 eind 2012.

3. *Vergroten van de werkgelegenheid in de recreatief/toeristische sector binnen Voerendaal:*
De effecten van recreatie en toerisme voor de werkgelegenheid is op basis van huidige werkgelegenheidsonderzoeken moeilijk te meten. In het kader van bijvoorbeeld de verbrede landbouw wordt er een impuls gegeven aan het recreatief profiel van de gemeente, terwijl dit aan de hand van de huidige onderzoeksmethodieken veelal geen consequenties heeft voor de werkgelegenheidscijfers van de toeristische/recreatieve sector. Immers, de werkgelegenheid wordt gerelateerd aan de hoofdactiviteit die een ondernemer voert. Concrete **meetbare** maatschappelijke effecten zijn dan vooralsnog onvoldoende voorhanden.

Strategie

Daar de gemeente Voerendaal als het ware nog moet starten met het op de kaart zetten van haar recreatieve profiel is het noodzakelijk dat er op korte termijn (kleinschalige) ontwikkelingen met succes ingang gezet worden die passen binnen de recreatieve lange termijn visie alsmede binnen de visie “Voerendaal 2018”. Op strategisch niveau is dan ook een drie-fasen aanpak gewenst, waarbinnen het V.A.A.R.T. (Voerendaals Actie- en Activiteitenplan Recreatie & Toerisme) nadrukkelijk wordt vormgegeven. Deze drie-fasen aanpak maakt een onderscheid in:

1. korte termijn acties:	binnen nu en 1 jaar
2. midden lange termijn acties:	binnen nu en 3 jaar
3. lange termijn acties:	binnen nu en 6 jaar

Uitgangspunten en randvoorwaarden

Uitgangspunt bij het verder vormgeven van de recreatieve visie is dat alle recreatieve ontwikkelingen die binnen Voerendaal in gang gezet worden voldoen aan de drie motto's die binnen de visie “Voerendaal 2018” gebezigd worden, te weten “ontmoeten”, “vitaliteit” en “levensloopbestendig”.

De randvoorwaarden die aan de toeristisch/recreatieve ontwikkelingen gesteld worden zijn:

- a. *Afwisselend, edoch eenheid vormen in verscheidenheid:*
Er wordt een diversiteit aan recreatieve/toeristische producten c.q. voorzieningen aangeboden die allen passen binnen het recreatieve profiel van Voerendaal
- b. *Benadrukken sterktes:*
Recreatieve/toeristische ontwikkelingen dienen het beeldmerk van Voerendaal – natuur/landschap alsmede cultuur/historie – te versterken. Ontwikkelingen dienen herkend te worden als “typisch Voerendaal” de identiteit van Voerendaal te versterken en zodoende weer een positieve bijdrage levert aan het imago van Voerendaal.
- c. *Kwaliteitsprikkel en duurzame ontwikkeling:*
Recreatieve/toeristische ontwikkelingen dienen kwaliteit uit te stralen en een impuls te zijn voor de verbetering dan wel voor de totstandkoming van nieuwe ontwikkelingen.
- d. *Gericht op inwoners en bezoekers:*
De recreatieve voorzieningen dienen toegankelijk te zijn voor zowel de inwoners van Voerendaal als voor de toerist/recreant van buiten Voerendaal.
- e. *Vitale en leefbare kernen:*
De recreatieve/toeristische ontwikkelingen dienen een bijdrage te leveren aan de vitaliteit van de kernen in Voerendaal, zonder daarbij de leefbaarheid in de kernen onder druk te zetten; elementen zoals “rust” en “onthaasten” dienen centraal te blijven staan in voorgestane recreatieve/toeristische ontwikkelingen.
- f. *Een ondernemende gemeente*
De gemeente stimuleert (nieuwe) recreatieve/toeristische ideeën en ontwikkelingen. De gemeente zal hiertoe optreden als ondernemende overheid en een pro-actieve houding innemen. Daarnaast zal de gemeente – binnen de mogelijkheden van het vigerende wet- en regelgeving - faciliterend optreden ten aanzien van bestaande recreatieve voorzieningen. Hierbij dient met name gedacht te worden aan het innemen van een positieve grondhouding op het gebied van agrotourisme c.q. verbrede landbouw (overnachten bij de boer) .

In financiële zin zal de gemeente zich nadrukkelijk inspannen om derde geldstromen (subsidies e.d.) te verwerven. Risicodragend participeren in recreatieve/toeristische plannen wordt evenwel uitgesloten.

Plan van aanpak

De basis voor het voeren van het voorgesteld recreatief profiel is thans nog te zwak (eenzijdig aanbod van een relatief beperkt kwalitatief en kwantitatief recreatieve voorzieningenniveau alsmede een beperkte samenhang tussen het recreatieve voorzieningenaanbod). Om toch de missie, de visie, de doelen en strategieën als boven omschreven te kunnen realiseren, is het raadzaam om in deze de weg der geleidelijkheid te volgen.

In dit kader dient gestart te worden met het verbeteren van het huidige recreatieve aanbod en het uitdiepen van de huidige doelgroep, hetgeen betekent dat in eerste instantie nadrukkelijk aandacht dient uit te gaan naar het versterken van het bestaande, het zgn. ‘*fundament*’. Dit sluit evenwel niet uit dat met de ontwikkeling van nieuwe recreatieve voorzieningen gewacht moet worden. Daar waar activiteiten c.q. projecten vanuit het ontwikkelingsspoor in de markt gezet kunnen worden moet dit niet nagelaten worden.

In hoofdstuk zes zullen de uit te voeren activiteiten c.q. projecten alsmede de wijze van het uitvoeren van deze activiteiten c.q. projecten nader geconcretiseerd worden. Kijkende naar voornoemde visie dienen de activiteiten c.q. projecten op hoofdlijnen betrekking te hebben op onderstaande vier punten, waarbij evenwel het accent komt te liggen op de elementen **beleving** (natuur/landschap/cultuur/historie) en **sfeer** (rust, verrassend, Bourgondisch):

- a. het verbeteren en uitbreiden van bestaande recreatieve product(en)/voorzieningen;
- b. het verbeteren van de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van de recreatieve producten;
- c. het in de markt zetten van het recreatief/toeristisch profiel van Voerendaal;
- d. het versterken van de samenhang tussen het recreatief aanbod alsmede het vergroten van de slagkracht in de recreatieve sector op lokaal niveau.

6. DE VERSNELLINGSAGENDA

6.1. Algemeen

In de versnellingsagenda worden op basis van de voorgestelde ontwikkelingsrichtingen concrete acties c.q. projecten benoemd die binnen nu en één jaar, binnen nu en drie jaar dan wel binnen nu en zes jaar dienen te worden gerealiseerd om de recreatieve/toeristische visie van Voerendaal te realiseren, waarbij de elementen *sfeer* en de *beleving* centraal staan. Kortom, gestreefd wordt naar het stimuleren van toeristisch/recreatieve ontwikkelingen waarbij “**de Kunst van het Genieten**” primair voor de inwoners van Voerendaal en secundair voor bezoeker geprikkeld wordt.

6.2. V.A.A.R.T.

Ten aanzien van Actie- en Activiteitenplan wordt vanuit de toeristisch/recreatieve visie ingezet op een viertal ontwikkelingsrichtingen, te weten:

1. Versterken van **bestaande voorzieningen**, waarbij ingezet wordt op:
 - a. het versterken van de *belevingswaarde* van de *natuur* en het *landschap*, zijnde:
 - het opwaarderen van bestaande routestructuren (wandelpad/fietspaden);
 - het herontwikkelen van het Cortenbacherveld;
 - het toegankelijker maken van de natuurgebieden Putberg, Kunderberg en Vrouwenheide en waar mogelijk de Wrakelberg.
 - b. het stimuleren van *agrotourisme*, zijnde
 - het stimuleren van het overnachten bij de boer;
 - het stimuleren van de streekproducten.
 - c. het versterken van de recreatieve *belevingswaarde* van de *cultuur-historie*, zijnde:
 - het versterken van de culturele waarden; (organiseren culturele themadagen en het organiseren van een jaarlijks cultureel evenement)
 - het versterken van de historische waarden; (Romeins verleden, kerken, kastelen, kalkovens)
 - het versterken van unieke archeologische waarden.
2. Het verbeteren van de **bereikbaarheid** van voorzieningen, waarbij ingezet wordt op:
 - a. het ontwikkelen van recreatieve gethematiseerde routestructuren;
 - b. het bevorderen van de herkenbaarheid van kernen en oriëntatie in het buitengebied;
 - c. het vergroten van de verblijfswaarde in de kernen;
 - d. het bevorderen van de toegankelijkheid vanuit het Heuvelland;
3. Het versterken van het recreatieve **imago** door zich als gemeente nadrukkelijk te profileren als recreatieve gemeente.

4. Het verbeteren van de **organisatiestructuur**, zodat er meer en een betere samenwerking ontstaat tussen de gemeente Voerendaal en betrokken partijen uit de recreatieve sector.

In bijgaande tabel worden per ontwikkelingsrichting de te ondernemen acties c.q. projecten kort samengevat benoemd. Per activiteit c.q. project is aangegeven wie de trekker er van zal zijn en met welke partij(en) de desbetreffende activiteit zal worden uitgevoerd. Het betreft in deze vooralsnog een inschatting op hoofdlijnen. Immers, in de praktijk kan het zijn dat in plaats van de gemeente ook activiteiten c.q. projecten getrokken worden door andere betrokken partijen. Daarnaast is in de tabel aangegeven wanneer elke activiteit c.q. het voorgestelde project naar verwachting gerealiseerd dient te zijn. Het betreft in deze slechts een streefdatum. Dit geeft weer dat onderhavig actie- en activiteitenplan geen statisch document is. Zowel in tijd maar ook op projectniveau dient het plan dynamisch gehanteerd te worden. Dit betekent dat afhankelijk van (markt)ontwikkelingen projecten eerder of later uitgevoerd zullen worden dan gepland en/of bepaalde projecten aan het actie- en activiteitenplan worden toegevoegd dan wel niet of slechts deels zullen worden uitgevoerd.

8. STREEFBEELDEN

STREEFBEELD

Uitzichtpunten

2006

2012

Streefbeeld

Belevingswaarde natuur en landschap versterken

“De kracht van Voerendaal is haar ligging in het landschap”

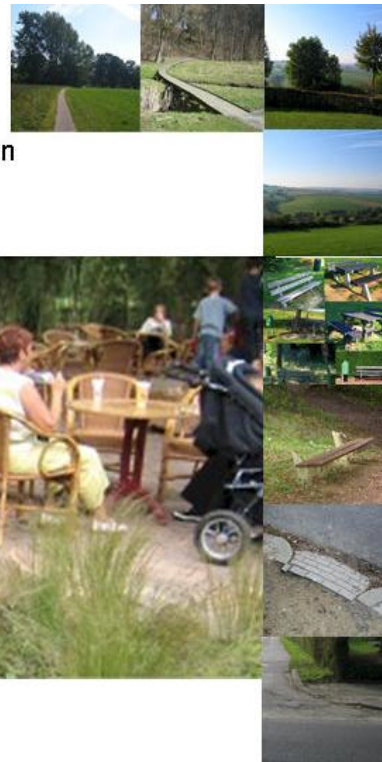
Streefbeeld

Recreatieve kaart(en) & ontmoetingsplekken

- * kaart
- * terras

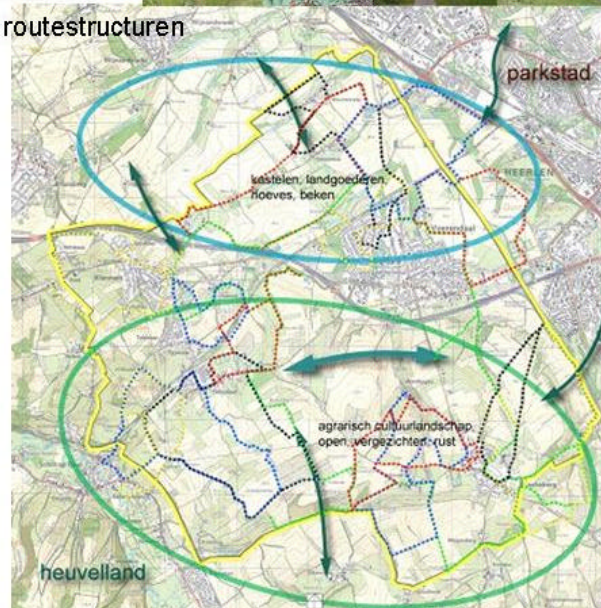
2007

2007 - 2011

Streefbeeld

Gethematiseerde routestructuren

STREEFBEELD

Kwaliteit routestructuren

2006

2006

2012

2012

